

Vantaa

SISTEMA VANTAA

TEMPO

ORKESTERI

**TEMPO-ORKESTERI
YHTEISSOITON RIEMUA!**

Kuva: Leela Konttavaara.

Kuva: Juha Ahvenainen.

Meininki on rento, Orkesteri Tempo!

Kuva: Sakari Manninen.

Kuva: Juha Ahvenainen.

SISTEMA VANTAA

TEMPO
ORKESTERI

TEMPO-ORKESTERI

Yhteissoiton riemua!

Juha Ahvenainen

Kuva: Sakari Manninen.

Julkaisija: Vantaan kaupunki / Lasten ja nuorten kulttuuripalvelut 2020
Taitto: Rebekka Barongo
Paino: Grano Oy
Kansi: Sakari Manninen
Takakansi: Juha Ahvenainen

  TempoOrkesteri

sistемаfinland.fi

Vantaan lasten ja nuorten kulttuuripalvelut on Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton jäsen.

ISBN: 978-952-443-633-5

Sisältö

TULE MUKAAN TEMPON TARINAAN!	6
ALKUSANAT	7
MIKÄ ON TEMPO-ORKESTERI?	8
Lähtökohta on sosiaalinen.....	8
Mallia maailmalta.....	8
Tempo-orkesteri innostaa mukaan.....	9
Tempo-orkesterin sidosryhmät.....	10
TEMPO-ORKESTERIN SOITTIMET	11
TEMPO-ORKESTERIN KOKOONPANO	11
TEMPO-ORKESTERIN TOIMINNAN RAKENNE	12
Tempon opintopolku.....	12
TEMPO-TOIMINTA KÄYTÄNNÖSSÄ	13
Opetuksen peruspilarit.....	13
Tempo-opettajatiimi.....	14
Oppilasvalinnat.....	14
Orkesteriharjoitukset.....	14
Harjoituksen valmistelu.....	15
Harjoituksen pitäminen.....	16
Omat soittotunnit.....	16
Ohjelmisto.....	17
Esiintymiset.....	17
Kuvia.....	18
Julisteita ja lehtiartikkeleita.....	24
Tempo-illat.....	26
LAPSILLE TÄRKEITÄ ASIOITA	28
TEMPO-OPETTAJILLE	29
Vinkkejä toiminnan järjestäjille.....	30
Soittajille ja vanhemmille.....	31
Tempo start! -aloituspaketti.....	31

TULE MUKAAN TEMPON TARINAAN!

Vantaan Tempo-orkesteri on ilahduttanut musiikillaan pitkään. Ensimmäiset orkesterit perustettiin Vantaalle jo kymmenen vuotta sitten. Orkesteri- ja kamarimusiikin lehtori Jarmo Ahvenainen ja musiikkipedagogi Juha Ahvenainen ovat kehittäneet toimintaa ammattitaitoisesti alusta alkaen aina tähän päivään asti.

Tempo-orkesterissa kaikki saavat soittamisen ja esiintymisen myötä onnistumisen kokemuksia. Yhdessä tekemiseen kannustava ilmapiiri ja rakkaus musiikkiin kasvatavat lapsista ja nuorista yhteisön jäseniä, jotka luottavat itseensä, osaamiseensa ja toisiinsa.

Vantaalla Tempo-orkestereita on jo useissa kouluissa, joissa tarjotaan jatkossa mahdollisuus myös Tempo-kuoro- ja vanhempainorkesteritoimintaan. Lisäksi Tempo-harjastus on nyt leviämässä myös muihin kaupunkeihin. Se on hienoa!

Maailmalla laajalti levinneeseen El Sistema -musiikkikasvatusmenetelmään perustuva Tempo-toiminta on yhteisöllistä, vastuullista, rohkeaa ja avointa – juuri sellaista, jota nyky-yhteiskunta haluaa tukea ja edistää.

Toivon, että tästä oppaasta on paljon iloa ja hyötyä kaikille, jotka haluavat hypätä mukaan iloiseen Tempo-perheeseen!

Annukka Larkio
Vantaan kulttuurijohtaja

Kuva: Sakari Manninen.

ALKUSANAT

Tempo-orkesteritoiminta alkoi vuonna 2009 Länsimäen ja Kytöpuiston kouluissa Vantaan musiikkiopiston käynnistämänä. Vuosien saatossa Tempo-orkesteriharrastuksesta on tullut vakiintunut osa koululaisten arkea sekä sivistävä lisä peruskoulun kasvatustyöhön. Temposta on muodostunut koululaisten keskuudessa jo käsite, innostava harrastus, johon halutaan mukaan koska monet kavereistakin soittavat siellä.

Myös perheiden sitouttamista soittoharrastukseen kehitetään jatkuvasti. Säännöllisten perhetapaamisten eli Tempo-iltojen lisäksi nyt myös soittajien vanhemmilla on mahdollisuus aloittaa soittoharrastus Tempo Parents -yhtyeessä. Yhteissoiton myötä saadaan luotua uudenlaista mielekästä yhdessä tekemistä oman perheen kesken ja myös eri perheiden välillä.

Vantaalla Tempo-toimintaa toteuttaa Lasten ja nuorten kulttuuripalvelut El Sistema Finland ry:n tukemana. Valtakunnallisena Sistema-kattojärjestönä toimiva El Sistema Finland ry perustettiin vuonna 2012, ja sen tavoitteena on kehittää Tempo-toimintamallia ja laajentaa sitä uusille alueille. Yhdistyksen jäsenenä on mahdollista toteuttaa valtakunnallista Sistema-yhteistyötä muiden Tempo-toimijoiden kanssa.

Tämän oppaan avulla opit tuntemaan Tempo-orkesterin toimintatapoja sekä saat vinkkejä uuden Tempo-orkesterin perustamiseen. Jos olet kiinnostunut Tempo-orkesterin käynnistämisestä, ota rohkeasti yhteyttä. Yhteistyössä on voimaa ja yhdessä ”Me ollaan Orkesteri Tempo!”

Juha Ahvenainen
Orkesterinjohtaja, Tempo-orkesteri

MIKÄ ON TEMPO-ORKESTERI?

Tempo-orkesteri on matalan kynnyksen harrastustoimintaa, joka perustuu yhdessä soittamiseen heti alkuvaiheesta lähtien. Orkesteriin ei ole pääsykokeita, ja oppilaat saavat sekä opetuksen että soittimet omaan käyttöönsä maksutta. Koulujen opettajat auttavat oppilasvalinnoissa huomioiden juuri ne, jotka erityisesti hyötyvät toiminnasta. Tempo-opetuksesta vastaavat Tempo-orkesterin toimintatapoihin perehtyneet ammattitaitoiset opettajat.

Opetukseen sisältyy viikon aikana kaksi orkesteriharjoitusta ja lyhyt oma soittotunti, jolla harjoitellaan orkesterikappaleita. Soittotunnit pidetään koulupäivän aikana ja orkesteriharjoitukset koulun tiloissa heti koulupäivän jälkeen. Akustiseen musiikkiin perustuva orkesteritoiminta mahdollistaa monen lapsen osallistumisen yhtäaikaaisesti soittamiseen. Yhden Tempo-orkesterin soittajisto on vakiintunut 24 oppilaaseen.

Lähtökohta on sosiaalinen

Tempo-orkesteri on yhteisöllistä harrastustoimintaa, jonka lähtökohtana on ollut monitaustaisten lasten keskinäisen kumppanuuden vahvistaminen yhteissoiton avulla. Toiminnan piiriin on valikoitunut kouluja alueilta, joilla on kaivattu matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia. Vuosien saatossa Tempo-toiminta on osoittautunut ”jokaisen lapsen orkesteriksi”, johon kaikki pääsevät taustaan katsomatta helposti mukaan. Tempo-orkesteriharrastuksen vaikutus oppilaiden ystävyysuhteiden kehittymiseen on ollut merkittävä. Tempo-orkesterissa mukana oleminen on vahvistanut selkeästi oppilaiden sosiaalisen kanssakäymisen taitoja sekä koulunkäyntimotivaatiota. Tämän vuoksi Tempo-orkesteria voi suositella laajasti kaikille peruskoulujen 2–4-luokkalaisille, jotka ovat kiinnostuneita musiikista ja yhteissoitosta.

Tempo-toiminnalla edistetään lasten hyvinvointia musiikin keinoin ja kehitetään elämäntaidollisia osa-alueita kuten keskittymistä, tarkkaavaisuutta, itseluottamusta sekä toisten huomioimista ja arvostamista. Koulujen merkitys sosiaalisten taitojen oppimisympäristönä on yhteiskunnassamme keskeinen. Yhteissoiton luoma ryhmädynamiikka edistää tasa-arvoa ja kiinnittymistä kouluyhteisöön.

Tempo-toimintaa ohjaa ajatus siitä, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus saada kasvamiseensa ja kulttuuriseen kehitykseensä pedagogista tukea. Opetuksessa pyritään siihen, että kaikki soittajat oppisivat yhdessä soitettavat kappaleet hyvin. Soittotekninen kehitys ei kuitenkaan ole tavoitteista tärkeimpiä, vaan se, että lapsi käy harjoituksissa ja juurtuu yhteisölliseen harrastustoimintaan muiden lasten kanssa.

Mallia maailmalta

Tempo-orkesteritoiminta alkoi Vantaalla vuonna 2009 osana sisäministeriön rahoittamaa ”Kokonainen maailma lähiössä” -hanketta, jonka tarkoituksena oli parantaa maahanmuuttajien kotoutumista sekä edistää monitaustaisten asukkaiden vuorovaikutusta Koivukylän ja Länsimäen alueilla.

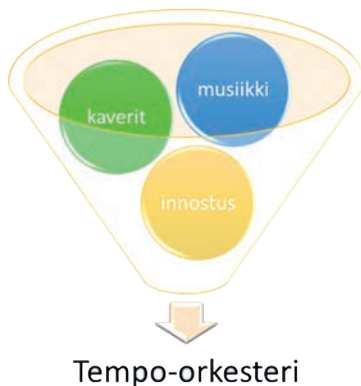

Ennen toiminnan aloitusta esimerkkiä haettiin Lissabonista Orquestra Geracaolta, jonka toiminta pohjautuu venezuelalaiseen El Sistema -menetelmään. Tämän orkesterin keskeisimpinä tavoitteina on sopeuttaa eritaustaisia lapsia yhteiskuntaan, kasvattaa heidän itsekunniotustaan ja lisätä tietoisuutta lähiympäristöstä. Näin kehitetään lapsista tasapainoisia ihmisiä, lisätään aktiivisuutta koulunkäyntiä kohtaan sekä ehkäistään syrjäytymistä.

Orquestra Geracaon opetusmallin keskeisiä piirteitä ovat:

- Lapsi oppii kuuntelemalla ja matkimalla aikuisia. Soittaessaan lapsi oppii toistamalla sen, mitä opettaja soittaa malliksi.
- Opetus tapahtuu ryhmässä.
- Vanhemmat soittajat auttavat nuorempia.
- Orkesterit esiintyvät usein yhdessä ja erikseen

”Kokonainen maailma lähiössä”-hanke kesti puolitoista vuotta, jonka jälkeen Tempo-toiminta vakiintui Kytöpuiston ja Länsimäen kouluissa osaksi oppilaiden koulupäivää. Tempo-orkesteri on rakentanut kansainvälistä yhteistyötä Orquestra Geracaon lisäksi Amsterdamin Leerorkesterin ja Sistema Swedenin kanssa. El Sistema Finland ry on ollut perustamassa Sistema Nordenia yhdessä muiden pohjoismaisten vastaavien toimijoiden kanssa.

Göteborgin konserttitalon edustalla 2019. Kuva: Juha Ahvenainen.

Tempo-orkesteri innostaa mukaan

Sosiokulttuurinen innostaminen on yksi keskeinen ajatusmalli Tempo-toiminnan taustalla. Tempo-orkesterien toiminta suuntautuu kaiken sosiokulttuurisen innostamisen tavoin kulttuurisen demokratian lisäämiseen. Innostamisen kulttuurikäsite on laaja: se sisältää niin korkeakulttuu-

rin kuin ihmisten erilaiset kulttuuriset elämäntavat, mutta aivan erityisesti siinä painotetaan ihmisten omaa kulttuurista luovuutta omassa arjessaan. Keskeistä on, että ihmiset itse luovat ja kehittävät kulttuuriaan samalla, kun elävät arkeaan ja toimivat siinä – Tempo-toiminnassa soittajat ja heidän perheensä. Valintojensa ja toimintojensa kautta ihmiset luovat jatkuvasti omaa kulttuuriaan ja samalla myös omaa tulevaisuuttaan. Kulttuuri, tässä tapauksessa Tempo-orkesterissa soittaminen, ei ole ainoastaan harvojen ja valittujen korkeakulttuurinen etuoikeus. Tempo-toiminnan näkökulmasta katsottuna musiikki kuuluu kaikille, ja kaikille halukkaille annetaan mahdollisuus musiikilliseen ilmaisuun.

Tempo-orkesterin sidosryhmät

TEMPO-ORKESTERIN SOITTIMET

Tempo-orkesterissa soitetaan pääasiassa jousisoittimia, mutta soittimeksi on mahdollista valita myös myös puhallinsoitin tai lyömäsoitin. Tempo-orkesterissa soitettavat soittimet:

Jousisoittimet ovat kielisoittimia, joita soitetaan jousella.

- **Viulu** on jousisoittimista korkeaäänisin ja siinä on kirkas sointi.
- **Alttoviulu** on samannäköinen kuin viulu, mutta se on suurempi ja soi matalammalta ja pehmeämmin.
- **Sello** on viulua ja alttoviulua suurempi ja ääneltään matalampi ja tummempi.
- **Kontrabasso** on jousisoittimista suurin, ja siinä on myös matalin ja möreän ääni.

Puhallinsoittimet jaetaan puupuhaltimiin ja vaskipuhaltimiin:

PUUPUHALTIMET

- **Huilussa** on heleä ja kirkas ääni.
- **Klarinetissa** on notkea, huilun ääntä pehmeämpi ääni.
- **Saksofonissa** on rouhea ja samettinen ääni.

VASKIPUHALTIMET

- **Trumpetti** on vaskipuhaltimista korkeaäänisin. Sillä on kautta aikojen soitettu mm. juhlallisia fanfaareja.
- **Pasuuna** on trumpetin sukulainen, ja siinä on täyteläinen sointi.

Kuva: Sakari Manninen.

TEMPO-ORKESTERIN KOKOONPANO

Tempo-jousiorkesterissa on lähtökohtaisesti 24 soittajaa, joista 12 soittaa viulua, 6 alttoviulua, 4 selloa ja 2 kontrabassoa. Soittajat asettuvat istumaan orkesteriasetelmaan (yllä).

TEMPO-ORKESTERITOIMINNAN RAKENNE

Tempo-orkesteri perustetaan koulun 2.-luokkalaisille, joiden toivotaan sitoutuvan toimintaan kaksivuotisen perusjakson ajaksi. Tänä aikana kokoonpano voi muuttua hieman joidenkin soittajien lopettaessa tai vaihtaessa koulua. Vapautuneet oppilaspaidat täytetään uusilla soittajilla. Yleisesti ottaen soittajat sitoutuvat perusjaksoon kuitenkin hyvin. Toiminnan jatkuvuuden takaamiseksi uusi Tempo-orkesteri käynnistetään koulussa joka toinen vuosi.

- **1.vuosi sisältää orkesteriharjoitukset, omat soittotunnit, Tempo-illat ja Tempo-joukkueet (Tempo-passit).**
- **2.vuosi sisältää orkesteriharjoitukset, omat soittotunnit, Tempo-illat, Tempo-joukkueet (Tempo-passit) ja Tempo-teorian. Perusjakson päätteeksi järjestetään konserttimatka ja soittajille jaetaan Tempo-diplomit.**

Perusjakson jälkeen motivoituneet soittajat voivat jatkaa yhteissoittoa Tempo-A (Advanced) -orkesterissa, jolloin koulu voi halutessaan lisätä sen valinnaisainetarjottimelleen. TempoA-orkesteri tarjoaa jatkaville soittajille mahdollisuuden yhteissoittoon kavereiden kanssa tuttuun tempomaiseen tapaan. Soittajia kannustetaan hakemaan myös musiikkiopistoon perusjakson päätyttyä.

Tempo-A -orkesteri

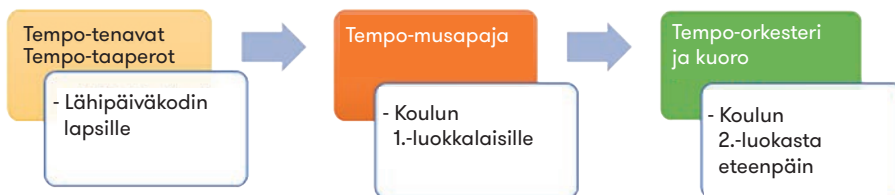

Musiikkiopisto

Tempo opintopolku

Tempo maailmaan voi sukeltaa jo päiväkotikäisenä leikkien ja laulujen avulla. Koulun ykkösluokkalaisten Tempo-musapajassa tutustutaan musiikkiin ja orkesterisoittimiin. Tempo-orkesteri ja Tempo-kuoro alkavat 2.luokalla.

TEMPO-TOIMINTA KÄYTÄNNÖSSÄ

Opetuksen peruspilarit

Tempo-opetus pohjautuu tietyille toimintaperiaatteille, jotka on käytännössä todettu tärkeiksi:

- Toimivat opetustilat
- Tempo-opettajat työskentelevät tiiminä yhtenäisellä näkemyksellä
- Opetuksen pohjavire pidetään rentona ja rohkaisevana
- Edistyminen nähdään vähässäkin
- Ohjelmisto perustuu pääasiallisesti lastenlauluihin, klassisen ja kevyen musiikin melodioihin ja kansanmusiikkiin
- Musiikki esitetään akustisena digitaalista pianosäestystä lukuun ottamatta
- Orkesteri esiintyy ”usein ja uskaliaasti”

Opetuksen ominaispiirteitä:

- Aletaan heti soittaa yhdessä perinteisessä orkesteriasetelmassa
- Omilla soittotunneilla harjoitellaan orkesterikappaleita
- Jousiopetuksessa käytetään apukeinoina otelaudan sorminauhoja ja jousen pikkurillityynyä
- Opetus tapahtuu koulupäivän yhteydessä, jolloin Tempo-opettaja on aktiivisessa vuorovaikutuksessa kouluyhteisön kanssa
- Soittajien musikaalisuutta ei testata
- Monet soittajista ovat maahanmuuttajataustaisia

Sorminauhut.
Kuva: Juha Ahvenainen.

Pikkurillityyny.
Kuva: Juha Ahvenainen.

Tempo-opettajatiimi

Tempo-orkesterin harjoituksissa on hyvä olla riittävän monta opettajaa paikalla. Näin orkesteri saadaan pidettyä hallinnassa. Harjoituksissa on mukana yleensä kolme opettajaa: viuluopettaja, alttoviuluopettaja ja sello/kontrabasso-opettaja. Toisessa viikoittaisessa harjoituksessa on mukana myös pianisti.

Kuva: Juha Ahvenainen.

Oppilasvalinnat

Soittajat valitaan Tempo-orkesteriin yhteistyössä koulujen opettajien kanssa. Opettajat tuntevat parhaiten omat oppilaansa sekä heidän perheensä ja harrastuksensa. Valinnoissa otetaan huomioon oppilaan oma innostuneisuus, harrastusten määrä, tarve yhteisölliseen toimintaan ja perheen tuki. Oppilasjakauma pyritään pitämään kaikin puolin tasavertaisena soittajien kesken. Tavoitteena on, että noin puolet soittajista on maahanmuuttajataustaisia ja puolet kantaväestön lapsia. Lisäksi pyritään siihen, että tyttöjä ja poikia olisi saman verran orkesterissa. Ilahduttavaa on ollut huomata, että tytöt ja pojat ovat yhtä innokkaita aloittamaan soittoharrastuksen.

Orkesteriharjoitukset

Orkesteriharjoitukset pidetään kahdesti viikossa koulupäivän jälkeen. Toimivia tiloja orkesteriharjoitusten pitämiselle koulussa ovat esimerkiksi musiikkiluokka, ruokala, liikuntasali tai auditorio. Harjoitusten etukäteissuunnitelma auttaa sujuvan ja hallitun harjoituksen pitämisestä. Tempo-opettajat suunnittelevat harjoituksen sisällön yhdessä niin, että harjoitus etenee

jouhevasti aiheesta toiseen ilman turhia taukoja. Tällä pidetään yllä soittajien keskittymistä ja vältetään rauhattomuutta.

Harjoituksen valmistelu

Ennen harjoitusta Tempo-opettajat tekevät orkesteriaselman valmiiksi. Tuolien lisäksi myös selloalustat ja nuottitelineet viedään valmiiksi paikoilleen. Tällä varmistetaan oikeat soittopaikat ja harjoituksen sujuva aloitus. Soittajat vievät soitinkotelot ennalta sovittuun paikkaan. Viulu- ja alttoviulukotelot asetetaan pöydille tai tuoleille vahinkojen välttämiseksi. Sello- ja kontrabassokotelot viedään sivummalle, jossa on tilaa avata ne. Soittajien istuuduttua omille paikoilleen Tempo-opettajat virittävät soittimet. Viritysääni otetaan joko pianosta, viulusta, sellosta tai viritysmittarista. Nuotit jaetaan telineille ja harjoitussuunnitelma laitetaan kaikkien näkyville (esim. taulu tai iso lehtiö nuottitelineellä orkesterin edessä).

Kuvat: Juha Ahvenainen.

Harjoituksen pitäminen

Tempo-opettajat voivat jakaa harjoituksen eri osiin, joita kukin vuorollaan ohjaa kapellimestarina. Toiset opettajat auttavat aktiivisesti soittajia keskittymään, korjaavat soittoasentoja ja soittavat mukana.

- Harjoitukset aloitetaan yhteisellä tekemisellä kuten rytmileikillä, laululla tai soitolla. Pääasia on, että kaikki pääsevät heti mukaan.
- Soitetaan mahdollisimman paljon yhdessä. Kappaleiden eri kohtia on hyvä harjoitella toistaen myös pienemmissä ryhmissä, mutta vain hetken kerrallaan.
- Harjoituksen aikana kappaleita, leikkejä ja lauluja kannattaa vaihdella riittävän usein, jotta soittajien mielenkiinto pysyy yllä.
- Pianon mukana olo harjoituksissa on tärkeää. Alku- ja välisoitot auttavat soittajia keskittymään soitettavaan kappaleeseen. Pianosta tulevat soinnut myös innostavat soittajia ja antavat heille syvemmän musiikkielämyksen.
- Harjoituksen jälkeen soittajista valitut järjestäjät auttavat opettajia laittamaan tuolit, telineet ja alustat takaisin varastoon.
- Harjoituksissa on hyvä sopia yhteisistä säännöistä, jotka auttavat keskittymään soittamiseen, helpottavat järjestyksenpitoa ja vähentävät vallattomuutta.
- Järjestelmällisyys on kaiken A ja O.

Omat soittotunnit

Omat 15 minuutin soittotunnit pidetään koulupäivän aikana, ja niiden ajankohdat sovitaan luokanopettajien kanssa. Soittotunnilla on mahdollista keskittyä jokaiseen soittajaan henkilökohtaisesti ja harjoitella orkesterikappaleita yhdessä soittonopettajan kanssa. Oma ohjattu soittotuokio tukee ryhmässä olemista ja oppimista.

Kuva: Juha Ahvenainen.

Ohjelmisto

Omat soittotunnit ja orkesteriharjoitukset palvelevat samaa päämäärää eli värikästä esityskokonaisuutta, jossa yhdistyvät soitto, laulu ja liike. Harjoitettavia kappaleita valittaessa otetaan huomioon soittotaso, kappaleiden mielekkyys ja tuleva esityskokonaisuus, jonka pohjalta laaditaan esitysvihkot.

Soitettava ohjelmisto räätälöidään soittajille sopivaksi niin, että kaikki pääsevät helposti yhteissoittoon mukaan. Välillä orkesterissa on mukana eritasoisia soittajia, jolloin kappaleista soviteaan helpompia versioita. Ohjelmisto koostuu:

- lastenlauluista
- eri maiden kansanlauluista
- klassisen musiikin melodioista
- pop-musiikin melodioista

Kuva: Sakari Manninen.

Esiintymiset

Tempo-orkesterit esiintyvät monenlaisissa tilaisuuksissa. Koulutapahtumien ja omien konserttien lisäksi orkesterit ovat esiintyneet mm. Musiikkitalossa, Finlandia-talossa, Vantaan ja Helsingin kaupungintaloilla ja Ritarihuoneella. Tempo-orkestereiden yleisössä on ollut myös arvovaltaisia kuulijoita kuten pohjoismaisia ministereitä ja presidentti Tarja Halonen.

Esiitystä suunniteltaessa otetaan huomioon sekä yleisö että soittajat. Jotta lapsilla olisi esiintyessä hauskaa, esitykseen liitetään usein jotain yllätyksellistä ja hullunkurista. Kun lavalle hyppää vaikkapa laulava ja viulua soittava leijona, tuo se tilanteeseen virkistävän lisän sekä soittajille että yleisölle.

Esiintymiset ovat tärkeä osa Tempo-orkesterin pedagogiikkaa. Ne lisäävät soittajien harjoittelumotivaatiota ja kasvattavat heidän itsetuntoaan.

Lasten oikeuksien päivän konsertti. Kuva: Leela Konttavaara.

Lasten oikeuksien päivän konsertti. Kuva: Leela Konttavaara.

Side by Side -festivaaleilla Göteborgissa 2019.

Kuva: Juha Ahvenainen.

Kuva: Dubraska Falção.

Lapsen oikeuksien päivän konsertti. Kuva: Leela Konttavaara.

© Lenikont

Lapsen oikeuksien päivän konsertti. Kuva: Leela Konttavaara.

Tarja Halosen tapaaminen. Kuva: Juha Ahvenainen.

Esiintyminen pohjoismaisille ministereille 2016

Lapsen oikeuksien päivän konsertti. Kuva: Leela Konttavaara.

Yhteinen maailma -konsertti Ruoholahdessa.

Tempo-illat

Tempo-orkesterin perhetapaamisia eli Tempo-iltoja järjestetään säännöllisesti kouluilla. Tarkoituksena on tutustuttaa Tempo-opettajia ja soittajien perheitä toisiinsa.

Kuvat: Juha Ahvenainen.

Tempo-illan aikana:

- Tempo-orkesteri esiintyy
- kahvitellaan nyyttäripöydän äärellä
- jutellaan ajankohtaisista soittoasioista
- tutustutaan toisiin

Kuva: Leela Konttavaara.

Kuva: Juha Ahvenainen.

LAPSILLE TÄRKEITÄ ASIOITA

Tempo-orkesteriin kuuluminen on osoittautunut tärkeäksi asiaksi lasten elämässä. Myös tietyt symbolit lisäävät lasten mielenkiintoa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Orkesterin jäsenet saavat omat Tempo-paidat, Tempo-passit ja soittimet omaan käyttöön. Lapset odottavat innolla tulevia esiintymisiä ja tietävät, että niitä varten täytyy harjoitella ahkerasti. Kotiharjoittelua varten olisi hyvä hankkia oma nuottiteline.

Esiintymismatkoilla lapset näkevät uusia paikkoja ja saavat uusia tuttavuuksia. Myös soittajien kaverit hakeutuvat usein orkesteriin, koska hekin haluavat kuulua samaan porukkaan. Päästyään orkesterin jäseneksi useimmat lapset käyvät harjoituksissa säännöllisesti, koska haluavat oppia uusia kappaleita ja säilyttää paikkansa orkesterissa.

- soitin omaan käyttöön
- kaverit
- Tempo-paita
- Tempo-passi
- esiintymiset

Kuvat: Juha Ahvenainen.

Kuva: Leela Konttavaara.

TEMPO-OPETTAJILLE

- Opetuksen lähtökohta on sosiaalinen ja hyvän tunnelman luominen oppilaille on tärkeää.
- Tempo-toiminnassa onnistuminen on siinä, että lapsi tulee paikalle ja kiinnittyy toimintaan.
- Kouluympäristö on vilkas ja oppilaiden lukujärjestykset poikkeavat luokkien kesken. Soittotuntiaikojen sopiminen ja vapaiden luokkatilojen löytäminen voivat aluksi viedä aikaa. Kouluelämää ymmärtävä asenne auttaa käytännön asioiden järjestämisessä ja vuorovaikutustilanteissa.
- Soitinesittelytilaisuuksissa soittajat saavat itse valita soittimensa. Usein soitimet jakautuvat soittajien kesken toivotulla tavalla.
- Lähtökohtana on El Sisteman mallin mukaisesti Passion first- refinement second! Tempo-toiminnassa saman asian voisi esittää seuraavasti: Lähdetään heti soittamaan innokkaasti yhdessä, soittotekniset yksityiskohdat kehittyvät ajan myötä.
- Alusta alkaen pyritään ryhdikkääseen asentoon ja koko jousen käyttöön. Ensimmäiset kappaleet soitetaan unisonona ja kaanonina, jotta kaikki saisivat soittaa melodiaa. Sen jälkeen kappalevalinnoissa edetään paljolti viulu- ja alttoviulutekniikan johdattelemana. Myöhemmin aletaan soittaa kolmiäänisiä soituksia ja viulut voivat vaihtaa oktaavialaa.
- Jo alkuvaiheessa tehdään usein esityskokonaisuus, joka sisältää huomattomalla tavalla jousitekniistä opetusta, uusia sormituksia sekä ripauksen hauskuutta ja huvittomuutta.
- Liiallista asentojen ohjausta pyritään välttämään, jotta soittamisesta saataisiin luotua oppilaille helppo ja hauska kuva. Jatkuva asentoihin puuttuminen alkuvaiheessa saattaa lannistaa oppilasta ja heikentää innostusta.
- Soittotaito kehittyy mukaansa tempaavien kappaleiden kautta ja uudet asiat esitetään helposti lähestyttävänä.
- Sen sijaan, että pureuduttaisiin vaikeuksiin, kiitetään siitä mikä on hyvää. Edistyminen nähdään vähässäkin.
- El Sistema Finland ry järjestää perehdytystä uusille opettajille Tempo-työpajojen muodossa.

Vinkkejä toiminnan järjestäjälle

Uutta Tempo-orkesteria perustettaessa tärkeitä asioita ovat

- Rahoitus
- Yhteistyökoulu
- Soitintilaukset
- Tempo-opettajatiimi

Ennen toiminnan aloitusta tilataan soittimet suunnitellun oppilasmäärän mukaisesti. Soittimet kannattaa tilata hyvissä ajoin, koska toimitus saattaa kestää useamman kuukauden.

El Sistema Finland ry suosittelee paikallisyhdistyksen perustamista ja liittymistä osaksi valtakunnallista Sistema-verkostoa. Näin toiminnan järjestäjä saa käytettäväkseen Tempo-logon ja tukea toimintaansa.

Lasten oikeuksien päivän konsertti. Kuva: Leela Konttavaara.

Soittajille ja vanhemmille

- Tempo-orkesteriin osallistuminen on helppo ja hauska tapa yhdistää harrastus koulunkäyntiin. Harjoitukset ovat omalla koululla heti koulupäivän jälkeen.
- Osallistuminen on ilmaista: soittajat saavat sekä opetuksen että soittimen käyttöönsä maksutta.
- Harjoituksia on kahdesti viikossa. Niihin on tärkeä sitoutua, jotta pysyy ryhmän kehityksessä mukana.
- Tempo-iltoja soittajien perheille järjestetään säännöllisesti omalla koululla. Tilaisuuksissa soitetaan, jutellaan ja tutustutaan Tempo-opettajiin ja muiden soittajien perheisiin.
- Myös vanhempien on mahdollista aloittaa soittoharrastus Tempo Parents-orkesterissa.

Kuva: Sakari Manninen.

TEMPO START! -ALOITUSPAKETTI

Tästä linkistä pääset Tempo Start -aloituspakettiin, joka sisältää opetusmateriaaleja ja lisävinkejä toiminnan tueksi.

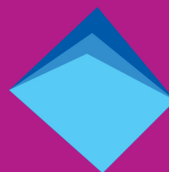
<https://sistefinland.fi/opetuksen-tueksi#tempo-opas>

Seuraa kuulumisia!

f @TempoOrkesteri

sistefinland.fi

Vantaa

ISBN: 978-952-443-633-5